

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12898

DER OREMER UN RAYKHER

Sholem Asch

*The original of this title comes from the permanent collection of the
YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שׂוֹל = בִּיבְרִיאַטֵיקָה

№ 28

שׂוֹל אֵשׁ

דער אדײַמער און רייכער

פאַרלאַג „קולטור-ליגע“, ווארשע

שול - ביבליאטעק

№ 28

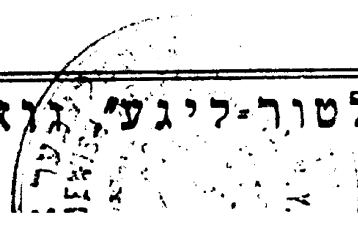
ש ל ו ם א ש

דער אַרימער און הייכער

9920 № 28

פארלאג „קולטור-ליגע“ גזארשע

Printed in Poland

Szalom Asz — Der orimer un rajcher

Copyr. by Scholom Asch, New-York

**Spóldz. wyd. „Kultur-Liga”
W a r s z a w a 1 9 3 0**

Druk. „Di Welt“, W—wa Nowollpie 7

דער אָרימער און רייכער

ין ירושלים, די הייליקע שטאָט, האָט פאַרצייטנס
 געלעבט אַ מיד, אַ גרויסער עושר און אַ גרויסער
 בעל-צדקה. זיין צדקות האָט געקלונגען אין
 דער גאַנצער געגנט אַרום. פלעגן אַרעמע לייט
 און נויטבאַדערפטיקע פון צפת און טבריה, פון דמשק און
 חברון און פון נאָך אַנדערע מקומות, וואו אַחינו בני ישראל
 זענען געזעסן, ציען זיך צו דעם נגיד נאָך הילף. און דער
 נגיד האָט אויפגעפנט זיין ברייטע האַנט און צעטיילט זיינע
 אוצרות צו אַלע, וואָס האָבן באַדאַרפט. וואָרים ער האָט זיך
 געהאַלטן פאַר גאָטס שליח, אַז ער צאָלט נאָר אויס, וואָס
 גאָט האָט אים איבערגענטפערט פאַר די אַרעמע לייט און
 אַלע נויטבאַדערפטיקע. און דערפאַר, וואָס דער נגיד איז
 געווען אַ גרויסער חכם און אַ גרויסער ירא-שמים אויך,
 פלעגן קומען צו אים די אַלע, וואָס האָבן געהאַט אַ קראַנק
 האַרץ, אָדער שלעכטע מחשבות האָבן זיי געפייניקט, אָדער
 דאָס געחיסן האָט זיי נישט געלאָזט רוען, ווי עס טרעפט

זיך מיט מענטשן, וואָס זענען באַגאַנגען זינד — פֿלעגן זיי אַלע קומען צו אים, פֿרעגן אים עצות הן אין ענינים, וואָס איז נוגע די נשמה, הן אין ענינים, וואָס איז נוגע אין גוף, ווי, למשל, דאגת פרנסה און נאָך אַנדערע אַזעלכע זאָרגן. פֿלעגט דער נגיד זיי אַלע אויסהערן מיט גרויס ליבע און געטרייִשאַפֿט, און איינעם האָט ער געגעבן אַ גוטע עצה מיט זיין גרויסן שכל, אַן אַנדערן האָט ער געהיילט מיט אַ גוט וואָרט פֿון זיין גוט האַרץ.

און עס איז געווען דער מנהג פֿון דעם נגיד פֿון קדמונים אָן, גייען אָוונט, בעפֿאַר דער טאָג האָט זיך גע-שלאַסן, צו זיצן איינער אַליין אין זיין שיינע בית-דין-שטוב און מאַכן אַ חשבון-הנפש מיט זיך, אַפּצוגעבן זיך דין-וחשבון פֿאַר אַ גאַנצן טאָג מעשים. פֿאַר די גוטע האָט ער גאָט געלויבט, פֿאַר די שלעכטע האָט ער חרטה געהאַט און תשובה געטאָן, די גוטע האָט ער באַלד פֿאַרגעסן און נישט געדענקט אָן זיי, די שלעכטע האָט ער מיט אַ שאַרפע פֿעדער אין ספר פֿאַרשריבן, דאָס ספר שטונדן-לאַנג געלאָזט ליגן פֿאַר זיך, כּדי ער זאָל זיי זען און קיינמאָל מער שוין אזוי נישט טאָן.

איז ער איינמאָל אין אַהנט געזעסן ביי זיך אין בית-דין-שטוב און, ווי זיין געוואוינהייט איז געווען, דין וחשבון זיך אַפּגעגעבן פֿון אַ גאַנצן טאָג מעשים. די בית-דין-שטוב איז געווען אַרומגעשטעלט מיט טייערע ספרים-שענק, פֿול אַנגעשטעלט מיט טייערע ספרים און זעלטענע כתבי-יד, צונויפּגעקליבן פֿון דער גאַנצער וועלט, וואו חכמים און למדנים זענען נאָר געווען פֿאַרשפּרייט. וואָרים אין די אַלע ווייטע מקומות האָט דער נגיד געהאַט זיינע שלוחים. און וואו עס האָט זיך נאָר געפֿונען אַ גרויסער למדן אָדער

חכם אין א ווייטן אָרט, אין מצרים אָדער אין מדינת תוגר,
 וואו די מושלמנים זענען געזעסן, און דער למדן אָדער דער
 חכם האָט עפעס מחדש געווען הן אין דברי תורה אָדער
 אין חכמה, אזוי האָט מען געלאָזט באַלד מעהיק זיין און
 צוגעשיקט אַ כתב-יד צום נגיד אין ירושלים. און די ספרים
 זענען געווען פאַרשטעלט מיט טייערע פרוכתן, וואָס זענען
 געווען זייער איידל געוועפט מיט גאַלדענע און זילבערנע
 פעדים מיט די זעלטנסטע פרוכט, וואָס וואַקסן. די פרוכתן
 זענען געוועפט געוואָרן אין דער ווייטער מדינת הודו, און
 זיי זענען געווען עקסטערע באַשטעלט פון נגיד, אז עס זאָל
 אין זיי נישט זיין קיין ציור פון חיות און עופות, וואָס דאָס
 איז אָסור על פי דין. און אויפן טיש פאַר דעם נגיד איז
 געשטאַנען אַ טייערע בשמים-ביקס, וואָס איז געווען אויס-
 געהאַמערט פון איין שטיק זילבער, אין געשטאַלט פון אַ
 זעלטענע פרי — וואָס וואַקסט אין די ווייטע מקומות פון
 מדינת פתים. אין דער פרי אַליין איז געווען אויסגעהאַקט
 אַנדערע פירות: ציטראַנען, אחרוגים און הענגלעך וויינ-
 טרויבן און מילגרוימען, נאָר נישט קיין ציור פון מענטש
 אָדער חיה, וואָס דאָס איז אָסור על פי דין. און יעדע פרי
 איז געווען אויסגעמאַלט אין דער זעלבער פֿאַרב און ליכט,
 ווי די פרי זעט אויס בשעת זי וואַקסט אויפן בוים. ווי עס
 איז באַקאַנט, זענען די בני פתים געווען גרויסע מומחים
 נאָכצומאַכן די פאַרבן און דאָס ליכט פון דער נאַטור. למשל,
 די הענגלעך וויינטרויבן זענען געווען אזוי פריש רויטלעך
 באַגאַסן מיט וויין, אויסגעגאַסן פון דעם טייערן שטיין,
 זעלכער הייסט רובין, וואָס היינט ווייסן מיר שוין נישט
 דעם סוד ווי אזוי דעם שטיין צו שמעלצן און די בני פתים
 האָבן עס פאַרצייכנט און געוואוסט. אזוי איז יעדע פרי גע-

דוען אויסגעמאָלט מיט איר אייגענע פאַרב, כדי זיי זאָלן
 דעם נגיד דערמאָנען אָן גאָטס באַשעפעניש, און ער זאָל
 שטענדיק געדענקען אָן גאָטס מעשים. און די פרי איז גע-
 ווען אָנגעפילט מיט די טייערסטע בשמים, וואָס די הוּדִים
 האָבן געבראַכט צו פאַרקויפֿן פון זייערע ווייטע לענדער.
 און אַליין איז ער געווען אָנגעטאָן אין בגדי משי, וואָס
 זענען געווען געוועבט מיט שירה, כדי זיי זאָלן פריי-
 לעך מאַכן דאָס האַרץ פון דעם נגיד, וואָס וועט זיי טראָגן,
 מיט זייער ליכטיקן, זילבערנעם גלאַנץ, און ווייל עס האָט
 אין זיך אַ פריילעכן געזאַנג.

דער נגיד איז געווען גאַנץ צופרידן פון זיך און פון
 דעם רבּוֹנוֹ של עוֹלָם, זיין באַשעפּער. אַ טאָג האָט ער גע-
 האָט אַ פּוֹלֶן מיט מעשים טובים און צדקה, מיט לערנען
 און תּפִּילָה, און אין ספר פון זינד האָט ער גאַרנישט גע-
 האָט צו פאַרשרייבן. ער האָט געדאַנקט גאָט אין האַרצן,
 וואָס ער האָט אים אויסגעקליבן פאַר זיין שליח, און ער
 איז דער געפּער און נישט דער נעמער. נאָר נאָך מער איז
 דער נגיד היינט געווען מער אויפגעלייגט ווי אָן אַנדערש
 מאָל — ער האָט מקיים געווען אַ גרויסע מצוה, וואָס
 קומט זעלטן אויס, דהיינו: דער בעל-החשבון זיינער, וואָס
 איז ערשט געווען צוריקגעקומען פון דער נסיעה מיט די
 קאַראָוואַנען, וואָס האָבן געפירט די בשמים פון הוּדוֹ קיין
 תּוֹגֵר, האָט אים מוֹדִיע געווען, אַז זייענדיק אין איזמיר
 האָט ער מקיים געווען פאַר זיינעטוועגן די מצוה פון פּדיוֹן
 שְׁבוּיִים, און אויסגעלייזט יהודים פון די טערקן, וועלכע
 האָבן זיי געבראַכט שבוּיִים פון די לענדער פון די סלאַוון.
 דער נגיד איז געווען זייער גרויס מיט דער מצוה, און ער
 האָט געהערט, אַז די קאַראָוואַנען זיינע זענען אָנגעקומען

בשלום צום באַרטן פון ים און געוואָרן אויסגעלאָדן אין די
די שיפן. דאָס ווייב זיינס, וועלכע איז געווען אַ גרויסע
יפת תואר און אַ גרויסע צדיקת, האָט שוין געוואַרט הינטער
דער טיר מיט אירע צוויי קינדער, אַז זיי זאָלן אים אָפּ-
געבן כבוד בעפאָר זיי גייען שלאָפן.

אין דעם האָט זיך די טיר געעפנט און עס איז אַריינגע-
קומען אַן אַרעמאַן, נדחה ונעזב. דער שלעכטער ריח, וואָס איז
פאַריסגעגאַנגען פאַר דעם אַרימאַן, האָט איינגעשטילט די
גיטע ריחות פון די בשמים, און דער נגיד האָט זיך געפילט
שוואַך, ווייל ער איז געווען אַ מפונק און האָט נישט געקאַנט
פאַרטראַגן קיין שלעכטן ריח. אָבער דער אַרעמאַן שטעלט זיך
נישט אָפּ ביי דער טיר, ער גייט ווייטער גלייך צו צום נגיד,
אים מיט דער אויסגעשטרעקטער האַנט ברייט שלום-עליכם
אַפצוגעבן. און די האַנט איז פול מיט טנופּת געווען און מיט
אַנדערע מיאוסע זאַכן. וואָס איז נישט שיין אויסצורעדן, און
בפרט נאָך אויסצושרייבן. און דער גאַנצער גוף זיינער איז
געווען איינגעהילט אין פאַרפּוילטע קליידער, פון וועלכע עס
ווייזט זיך אַרויס שטיקער נאַקעטער גוף, איינגעריכט מיט
טנופּת, און פון קאָפּ קריכן אַרויס קאַלטענעס אויפן פנים
אַרויף – און דאָס פנים איז נישט קיין פנים פון קיין מענטש
נאָר פון אַ מיאוסע חיה, רחמנא לצלן, מיט געשוואַלענע לייפן
און אויסגעהאַקטע צייין און געשוואַלענע אריגן. און וואָס נען-
טער ער קומט, שטאַרקט זיך אַלץ דער שלעכטער ריח, וואָס
גייט אַרויס פון אים, ווי דער ריח פון אַ נבלה און אַ פגל,
רחמנא לצלן, און דער נגיד האַלט עס שוין נישט אויס, וואָרים,
ווי ידוע, אַ מפונק קען אַלץ איבערטראַגן נאָר נישט קיין
שלעכטן ריח. נעמט דער נגיד אַוועק דאָס פנים פון דעם אַרע-
מאַן און דרייט זיך אָפּ פון אים, און רופט אַריי דעם שמש

זיינעם, אז מען זאל אים ארויסציען פון בית-דין-שטוב און ברענגען אים אין קיך אריין, אפואשן אים און אנטאן אים אנדערע קליידער, און עסן אים געבן, ווי עס איז דער מנהג געווען אין זיין הויז מיט אלע ארעמע לייט.

און דער נגיד איז פלינק געגאנגען אין זיין מקוה אריין, טובל געווען זיך אליין און געטוישט די קליידער, און געהייסן, אז מען זאל אויסרויכערן זיין בית-דין-שטוב מיט פלערליי מינים גוטע קרייטעכצער און בשמים, כדי זיי זאלן פארטרייבן דעם שלעכטן ריח, וואס דער ארעמאן האט איבערגעלאזט, און אליין האט ער זיך אוועקגעזעצט אין זיין טייערן שלאף-קאמער, וואס איז געווען באהאנגען מיט זיידענע און זילבערנע פרוכתן און איז געווען בא-לויכטן מיט א טייערע אייל-מנורה פון זיבן רערן, וואס איז געהאנגען איבער זיין שלאף-געלעגער. דער נגיד האט נישט געקאנט שלאפן א גאנצע נאכט, און געהאט תרעומות אויפן רבונ'ו של עולם טיף אין הארצן דערפאר, וואס ער האט באשאפן אזעלכע נבזים ונדכאים, און געטראכט זיך, ווי דער דרך עולם פון א מענטש, ווען ער וואלט געווען פביכול, וואלט ער באשאפן נאך שיינע און ריינע מענטשן, און אזעלכע נדכאים ונבזים נישט געלאזן אויף דער וועלט. עס איז דורכגעגאנגען א שטיקל צייט, האט זיך גע-הערט, דאס די שיפן, וועלכע האבן געפירט דעם נגידס געווירצן אויפן ים פון איזמיר נאך ווענעציע, זענען באפאלן געווארן פון ים-רויבערס און מען האט זיי צוגענומען. האט זיך דער נגיד געטראכט, אולי מקרה הוא - טאמער איז עס נאך א טרעפעניש. און ער האט גאט געדאנקט פארן שלעכטן אזוי ווי פארן גוטן.

איז ווידער דורכגעגאנגען א שטיקל צייט, האט זיך

וידער געהערט, דאָס די קאַראַוואַנען, וועלכע האָבן געפירט זיינע סחורות פון מצרים איבערן מדבר, זענען פאַרשאַטן געוואָרן פון אַ זאַמד-שטורעם, וואָס האָט זיך אויפגעהויבן פון מדבר. האָט ער שוין איינגעזען, אז עס איז נישט קיין מקרה, האָט ער אָנגעהויבן מפשפש צו זיין במעשיו, אויפגעעפנט דאָס ספר, אין וועלכן ער האָט פאַרשריבן זיינע זינד, אָבער ער האָט גאַרנישט געזען אין זיין לעבן אזעלכע כעס, וואָס ער פאַרדינט די שטראַף. האָט ער זיך געטראַכט, אז דער רבּנוֹ-של-עוֹלָם וויל אים אויס קאַסירער מאַכן איבער זיין עשירות, האָט ער רעכט. גאָט צו דאַנקען, וואָס עס גייט נאָר אויס צו געלט.

אָבער באַלד איז דער גוף אָנגערירט געוואָרן : ער איז געוואָרן געשלאַגן מיט שלעכטע מכות, פון וועלכע ער האָט גרויסע יסורים געהאַט און משקץ געווען זיין לעבן, וואָרים ער איז געווען אַ מפונק. האָט ער ווידער מפשפש געווען במעשיו, ווידער נאָכגעזוכט נאָך זיינע מעשים און גאָר-נישט געפונען, האָט ער זיך געטראַכט, גאָט לאָזט נאָר אויס צו דעם גוף, די נשמה דערהאַלט ער. געלויבט איז גאָט דערפאַר.

אָבער ווען זיין קליינע טאַכטער, וועלכע זיין נשמה איז געווען אָנגעבונדן אָן איר נשמה, און ער האָט זי ליב געהאַט מער פון צען זין, איז פּלוצים אַוועקגענומען גע-וואָרן פון אים. איז אַ גרויסע שרעק אים באַפאַלן פאַר דעם משפט פון גאָט, צו וועלכן ער איז גערופן געוואָרן, און ווייסט נישט אין וואָס עס באַשטייט זיין זינד. האָט ער אָנגעהויבן חוקר ודורש צו זיין מיט זיך אליין, און ער האָט אַלץ נישט געקאָנט דערגיין דעם טעם פון גאָט'ס שטראַף, ער האָט נישט געוואוסט קיין דרך, און די יסורים פון דער

אומבאווואוסטקייט זענען גרעסער געוואָרן; ווי די יסורים פון די צרות.

איינמאָל ביינאכט, ווי ער איז אזוי געלעגן און נאָכגע-
לערט דעם טעם פון „צדיק ורע לו, רשע וטוב לו“, איז אים
איינגעטאָלן, אז ער זאָל זיך לָאָזן איבער דער וועלט וואַנדערן
נע-ונד, אפשר וועט גאָט אויף אים רחמנות האָבן, און ער
וועט אים לָאָזן וויסן דעם טעם דערפֿין. און די מחשבה איז
טאָקע געווען פון גאָט, וואָרים דאָס רחמנות אויף אים איז
שוין נישט געווען איבערצוטראָגן.

אזוי האָט דער נגיד פארקויפט זיינע טייערע חפצים
און דאָס געלט אוועקגעגעבן דעם ווייב מיט די קינדער, אז
זיי זאָלן זיך ווייטער אזוי פירן, ווי זיי האָבן זיך געפירט, צדקה-
טאָן און מכניס-אורחים זיין. אליין האָט ער אויסגעטאָן זיינע
טייערע געווענטע קליידער, און אָנגעטאָן זיך אין אַ זאָק, ווי
דער מנהג איז פון די אַרעמע לייט, און האָט זיך געלאָזט אי-
בער דער וועלט וואַנדערן.

ער איז געגאנגען מיט אַ חברה אורחים, וועלכע ער
האָט אָנגעטראָפן אויפן וועג. בייטאָג האָט ער געוואַנדערט
מיט די אַרעמע לייט, געגעסן וואָס גוטע לייט האָבן גע-
שאַנקען, און ביינאכט גענעכטיקט אין די הקדשים. וואו ער
האָט גענעכטיקט איין נאָכט האָט ער נישט גענעכטיקט די
צווייטע. אַ גאנצן טאָג אָפגעקומען מיט טרוקנס, וואָס גוטע
לייט האָבן געשאַנקען, נאָר פרייטאָג-צו-נאָכטס האָט ער זיך
אָפגעשטעלט אין אַ שטאָט, וואו עס איז געווען אַ יידישע
קהלה, געגאנגען אין בית-המדרש אריין און אוועקגעשטעלט
זיך מיט זיי אורחים ביי דער טיר, היי אַ ייד האָט געוואָלט אַ
מצוה פארדינען און רחמנות געקראָגן און אַוויים גענומען אַן
אורח אויף שבת. וואו ער איז געקומען, האָט ער געהערט פון

זיך דערציילן - פון דעם גרויסן נגיד פון ירושלים. די מוטערס
האָבן געבענטשט זייערע קינדער, אז זיי זאָלן זיין אזעלכע
צדיקים, נגידיים און עשירים, ווי דער נגיד פון ירושלים. ער
האָט געהערט, ווי מען דערציילט פון אים מעשים נפלאים, פון
זיין עשירות און נגידות, פון זיין חכמה און צדקות. די אָרעמע
לייט, מיט וועלכע ער האָט געוואַנדערט, האָבן געשפעט אויס
אים, פאַרשעמט אים, צוליב זיין מפונקות, וואָס ער איז נישט
געוואוינט געווען צו די דרכים, אין וועלכע זיי האָבן זיך גע-
פירט, צו זייער אַרט עסן, שלאָפן און גראָבע ווערטער, און
האָבן אים גערופן מיט שפּאַט: „וואָס ביסטו, דער נגיד פון
ירושלים?“ און זיי האָבן אים אַ נאָמען געגעבן, ווי זייער גע-
וואוינהייט איז געווען, אין לצנות: „דער נגיד פון ירושלים“.
און אזוי האָט ער ווייטער געהייסן.

פון דעם אַרומוואַלגערן זיך פון איין אָרט אויפן אַנ-
דערן איז זיין לייב זייער ברודיק געוואָרן, און ווי דער דרך
איז פון די אורחים, וואָס גייען אָנגעטאָן אין צעריסענע
קליידער, פדי צו ערוועקן מער רחמנות, האָט ער אויך
נישט בודק געווען אין זיינע קליידער, און מיט דער צייט
האָבן זיך שטיקער פון זיין גוף אַרויסגעוויזן פון די צערי-
סענע בגדים און זענען אויך זייער שמוציק געוואָרן, ווי
דער גוף פון יענעם אָרעמאָן, וואָס איז אַריינגעקומען צו
אים. און פון די שמוציקייט האָט זיין גוף אויך אָנגעהויבן
אַרויסצוגעבן אַ מיאוסן ריח. נאָר ער האָט שוין נישט גע-
הערט און נישט געפילט-ווייל דאָס איז געווען פון זיין גוף
און נישט פון אַ פרעמדן.

נאָר ביסלענדיג האָט זיך זיין שם אויסגעלאָשן, ווי
דער דרך עולם איז, מען פאַרגעסט באַלד דאָס, וואָס איז
געווען - האָט מען אים אויך פאַרגעסן. מען האָט מער

נישט גערעדט וועגן דעם נגיד און בעל-צדקה פון ירושלים,
נאָר מען האָט אלץ דערציילט וועגן דעם נייעם נגיד, וואָס
איז אויפגעשטאַנען אין דמשק. מען האָט דערציילט פון
זיינע גבירות און עשירות, ווי אַמאָל פונם נגיד פון ירושלים.
און פון אלע מקומות האָבן יידן זיך געצויגן צו פּרעגן עצות
צום נגיד פון דמשק.

איז ער אויך געגאַנגען נאָך דמשק. ער האָט געהערט,
אַז ער איז אַ גרויסער הכם און נדיב לב, האָט ער געוואָלט
פּרעגן ביי אים אַן עצה, אפשר וועט ער אים זאָגן דעם
טעם דערפון, פאַרוואָס גאָט האָט אַוועקגענומען דאָס
עשירות פון אים אין איבערגעגעבן צו יענעם, צום נגיד
פון דמשק. איז ער געגאַנגען פון איין שטאָט צו דער אַנ-
דערער ביז ער איז אָנגעקומען נאָך דמשק.

זיינע האר זענען געווארן פאַרקאַלטעוועט פון דעם
פיל שטויב און זאַמד, וואס איז געפאַלן אויף זיי. און זיין
לייב האָט אַרויסגעגעבן פון זיך אַ שלעכטן ריח, ווי דאָס
לייב פון אַ נבלה, רחמנא לצלן, און זיין פנים איז געשוואָלן
געוואָרן, און פול מיט טנופת - אַזוי ווי דאָס פנים פון
דעם אַרעמאָן, וואָס איז צו אים געקומען, ווען ער איז גע-
ווען דער נגיד פון ירושלים. נאָר ער האָט נישט געהערט
און נישט געפילט, ווייל עס איז געווען זיין אייגן לייב און
נישט קיין פּרעמדס.

אַז ער איז אָנגעקומען צום נגיד פון דמשק, האָט ער
אויך געטראָפן דעם נגיד זיצן אין בגדי משי, ווי ער אַמאָל
אין זיין גרויסע בית-דין-שטוב, און די שטוב האָט גע-
פינקלט און געשטראַלט, ווי די לבנה מיט די שטערן וואָלט
אין איר געשיינט, צוליב די אַבנים טובות, וואָס האָבן זיך
געלויכטן אויף די פּרוכטן, און די עטרות, וואָס האָבן אַרויס-

געהאָנגען איבער די גרויסע שרענק, און אַ ריח ניהוּח איז
געווען אין שטוב פון די טייערע געווירצן, בשמים און
פלערליי שמעקנדע קרייטעכער, וואָס די בשמים=ביקסן
האַפן פון זיך אַרויסגעגעבן פון אלע ווינקלען פון שטוב. האָט
ער געמיינט, אז ער קומט צוריק אין זיין עשירות אַריין, וועל-
כע ער האָט נאָר-וואָס פאַרלאָזט — איז ער געגאַנגען מיט אַן
אויסגעשטרעקטע האַנט שלום-עליכם אָפגעבן צו דעם נגיד
פון דמשק, זיין ידיד.

נאָר דער נגיד פון דמשק האָט אוועקגעבויגן זיין קאָפּ
און גערופן דעם שמש:

— נעמט דעם אַרעמאַן אין קיך אַריין. די שטוב איז פול

מיט אַ ריח רע.

האָט דער נגיד פון ירושלים אָן עפעס זיך דערמאַנט,
און פאַרשטאַנען דעם טעם — און אַ גרויסע פרייד האָט אים
אַרומגענומען:

גאָט און זיין משפּט איז גערעכט.

Printed in Poland

צענטראלער ביכער לאגער
"קולטור = ליגע"
ווארשע, לעשנע 40, 11

